

કનકાવતીના રાજ કનકસેન અને રાણી
પદમાવતીના ખેલમાં ગવાતાં ગાયનો
નો વધારો.

૧

મુલધાર—અતિ ઉગ્રજ તપથી, મેળવ્યો છે મનુષ્ય અવતારે;
મતિ પ્રેરણા થકી આ, ખેલ રમ્યો છે બુદ્ધિ અલ્પમારે;
આરા તુજનીણ એકે, તૂણ પાણુ પૃથ્વીપરે નહોં હાલે;
તનમન આછે તુજથી, તુજ ચક્રાવ્યુ સૃષ્ટીમાં ચાલે;
માટે સાહે થજે તું, કપા કરી હું અલ્પ મતિ બાલે;
આભારી છું તારો, અલ્પ વિનંતિ સ્વીકારો હાલે.

૨

નટી— નમી કરું પ્રાર્થના હું, આજે મંગળકારીરે;
આજે મંગળકારીરે, વિનતિ મુખ ઉચ્ચારીરે—નમી.
વિશ્વપતિ પ્રભુ, રસના દાયક;
ચર્ણ નમી ઓ દયાળા, માંગુ સાહય તારીરે—નમી.
હામ ધરીઆ, ખેલ આરંભ્યો;
નિર્વાધને પાર પાડો, ની તમે મોરારીરે—નમી.

૫૬૫૫

સહ્યાંગતની, વારે ચડીને;
મનુવાંછીત ફળ, આપે દયા ધારીરે—નમી.

૪૬૪૪

૩

ધરમશીંગ—છોડતું જોકે આવી નાદાની તારી-
આમ કીધાથી દુઃખ પડે ને વાધે બહુ પરીતાપ;
વન વગડાના રમતા છે માઠા ઉરમાં ઉપજે તાપ-
જંગલ તેં તો જોયું નથીરે, વાધ વર છે ત્યાંય;
નદી નાળાં તો ત્યાં બહુ આવે, કેમ કરી આલંગાય-
અહીં મન ગમતાં બોલનજમે છે, ફળતો કેમ થશે અહાર;
માટે મારી તું શીખ માનીને, વાન આવી માંડી વાળ-
એમાં કહ્યું શું પીતાએ તુજને, જોડું લાગ્યું દીલ માંય;
કોધ તારો આ શાંત કરીને, ચાલની મેદલની માંય-

૪

મુંદરશીંગ—ધરમશીંગ તું આવું જોડું ડહાપણુ શીદ બતાવે છે;
નથી જોયુંરે કાગરપણું આવું જગમાંડી (૨)
શીખ દેવા આવ્યો શું જોઈને મુજને તું આંડી (૨)
આવું સમજાવે કાંઈ શરમરે ના વે (૨)
ખાલી માથુ શીરાવે, જોડો અંધ મચાવે (૨)
લાગે નહીં મનમાંડીં (૨) વિચારીને જોતું કાંઈ (૨)
ના ભાળ, તુ નીહાળ, તારી ચાલ દીલમાં ધાર,

૨, શાને તું સતાવે, તારે દીલે એવું બાવે;
 ત્રયર વચન સંભળાવે છે—ખોટું ડહાપણું

૫

ધરમરાગ—ફટ ફટ મારા સામું શું ખોલે છે તું;
 ધીક ધીક પીતાતું, અપમાન કીધું;
 કાળું મોઢું લઈને શું ઉમો છે તું—ફટફટ.
 અત્ત હરામ કરી નારી તું જાએ;
 એમાં ચતુરાઈ તુ બતાવે શું—ફટફટ.
 જલદી અહીંથી દૂર તું ચાની;
 કેવું સુખ પામે તે જોઈ શું હું—ફટફટ.

૬

સુંદરશીંગ—છટ છટ આવાં વેણ સુણાવે તું શું;
 તારા ડરાવ્યાથી કેમ ડરે હું
 નટખટ, આમ સાણપત બતાવે શું—છટછટ.
 આમ દળાણમાં કોણ રહેરે;
 હડહડ, હવે સમજાવે આવો જા તું—છટછટ.
 મિથ્યા અભિમાન શીદ કરે છે;
 ઝટઝટ, કર કાળું છેક લાજીં છું હું—છટછટ.

૭

સુંદરશીંગ—(માતા મારી આપો રત્ન જલદી—ને

માતા હવે તો મુજનેરે, તમે આપોની જલદ
 આ રાજમાં કદી જો હું રહું તો (૨) વિધન એમાં
 ભાવી પ્રમાણે નિશ્ચે થનારં (૨) ફેર એમાં ન જરા
 હાલ મને તો જવાદો વનમાં (૨) દૈવનું ધાર્યું થાય (૨)
 ધશ્વર કૃપાથી વાલીરે માતા (૨) દુઃખ નિવારણ થાય (૨)
 માટે તમે આ શોક તજીને (૨) આજ્ઞાદીયોની જરાય (૨)
 થોડા દીવશે આવીને મળશું (૨) સાહે કરે જગરાય. (૨)

૮

મિત્ર— પ્યારા મિત્ર સુંદરશીંગ કહું વાત સાચીરે;
 આપ જાઓ છો વનવિશે નેહમે કાને આધાર
 સંકટ સમયે કામ ન આવે, મિત્રને ધીકાર—પ્યારાં
 માટે મિત્ર હમે આવશું, તમારી સંવાત;
 કૃપા કરીને અર્જ સ્વીકારો. હમે ડૈએ મુનીઆત—પ્યારાં
 તમે જશો ત્યાં અમે આવશું, લઘશું દુઃખમાં ભાગ;
 સાથે રહીને મન રીઝવશું, હશે જો એવો લાગ—પ્યારાં

૯

કુલવંતી— પ્યારા મુણો કહું વાત હું સાચી,
 આપ તણો છે સ્નેહ જો સાચો;
 પ્યાર કરી હું દીલમાં જ રાચી—પ્યારાં
 આપ કૃપા કરીને સાંભળો કહું તે;

આજની રાત્રીએ જાવું છે નાશી-પ્યારાં
તેથી આપ પધારજો નીચે;
શંખેશર માહાદેવમાં જાત્રી-પ્યારાં

૧૦

ધનપાળ—પ્યારી મારી આજ, એ વાત કરશે માંજ;
સંકટો આવી પડે, ત્યારે રહે ના લાજ-પ્યારીં
આપના પીતાજીને, થાય વાતની જાણ;
પકડી મંગાવી કરીને લે આપણા પ્રાણ-પ્યારીં
માટે પ્યારી વાત છોડો, નહીં તો થાશે વિધન;
ગાંધીવ વીવાદથી કરીશું, છાનારે લગન-પ્યારીં
તેમ છતાં જો પ્યારી આપનો, વિચારછે આવર;
રાત્રીના વખતે આવું, શંખેશ્વર મોજાર-પ્યારીં

૧૧

સુંદરસીંગ—શ્યાણા પ્રધાન તમે સાંભળો, કહું છું તમને વાત;
નિશાળમાંની વાત તમને કહું છું ખરેખાત-ટેક.
મેહેતાજી જમવા ગયાને, રહ્યા ત્યાં ધનપાળ;
અને વળી હું ત્યાં હતાં, ને ટુલવંતી પ્રખ્યાત—શ્યાણાં
ધનપાળને. ટુલવંતીએ, સમજાવ્યો તે વાર;
ખચિયત કુંવર આપનો, આજે નાશીરે જનાર—શ્યાણાં
બન્નો આજ રાત્રીએ, મળી કરી સંગાથ;

નમ્ર બહાર નીકળીને, ચાલ્યા જશે એ સાથ—શ્યાણાં
માટે ચેતાતું છું તમને, વિચારે આ વાર ;
એને વીણે મુકશે તો, હાથથી જનાર—શ્યાણાં

૧૨

સુંદરસીંગ—સ્તવન એક ચિત્તથી તારું કરે;—(ખેત્રણવાર)
હે વિશ્વેશ્વર પ્રભુ લાપુરેશ્વર, જ્ય શંખેશ્વર નાથ પ્રભુ;
ભીમીઆ પતી હે ભોળાનાથ શંખુ, (૨) હસ્ત જોડી ધ્યાન હુતોધરે
જ્ય જગકરતા ભયદુઃખ હરતા, કૈલાશ વાસી ત્રીપુરારી;
કૃપાકરીને કૃષ્ણવંતીનો, (૨) મેળાપ કરાવો એ વાક્ય બહુરે.

૧૩

(પ્યારી મારી સાંભળોને બદલે)

ભદ્રસેન—વિચારે પ્યારી તમેરે લગાર, (૨)

વાત કદી ન થનાર—વિચારો

નારી જોવી સેહેલી નથીએ, નિશ્ચે દીક્ષમાં ધાર;

તોપણ મારી ખનતી કોશીશે, દેખાડવાને તૈયાર—વિચારો.

માટે શીકર પ્યારી છોડી દઈને, ધીરજ મનમાં ધાર;

અનેક પ્રયત્ને સુંદર કેરી, જરૂર બતાવું નાર—વિચારો.

૧૪

દર—મારા તનાના રક્ષણહાર, દીઠોઆ માઠો વખત વખત વખત

ભદ્ર—મારા હૈયાનાં સ્વર્ણગાર, પીડાયા તમે સખત, સખત સખત
 મુંદર-આપને બળવા ભત્તી વખતે, જાણ્યું અરે જે વખત વખત વખત
 તોપણ આવી શકાયું નહીં એ તનમાં લાગ્યો, તપત, તપત, તપત--

ભદ્ર-હુઃખ તમેને આવી પડ્યુંને, એ સી રબો હું તખત, તખત તખત
 દીવાન મારા આશ્રિત થકીતો, દુભાયા મનમાં સખત, સખત, સખત--

૧૫

સાહેલીઓ—

સખી આંજે દીવસ રહી આજોરે, લાગી રહી છે રંગરેલી;
 મળી રાજ મંડપે ચાલોરે, સ્થાણી મારી સૌ સાહેલી.
 ધનનનનન નોખત વાજેરે, વૃત્ય તણી શોભા ભારી;
 નીશાનને ડંકા ગાજેરે, બની રહી છે બલીહારી.
 ત્યાંતો પૈસા વેરે પોશેરે, રચના કીધી બહુ સારી;
 વર કન્યા પરણે હોંસેરે, મનમાં હર્ષ ધણોધારી.
 ત્યાં લોક તણો નહીં પારેરે, આણુંદ મંગળ ઉચારે;
 ધર ધર તણી સૌ નારીરે, વરકન્યાને ઓવારે.

ધી રાઈઝીંગ સ્ટાર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ સુરત મોટામંદીર પાછે

દીવદારી લાગી દીવ વીશે, દુઃખજન્ય કહું કૈદીસે
 એ ઉત્તરમાં જવાય નહીં, દક્ષીણમાં રહેવય નહીં;
 પશ્ચિમમાં કેવાય નહીં, પુરવમાં જન્ય રહું સહી. ટેક
 ધનપાલને છોડાવીઓ, વંત વાસે મુને લાવીઓ;
 કુટુંબને છોડાવીને, એ દુઃખ મન શાવીઓ. દીલ
 નસીબમાં લખ્યુ હશે, મીઠ્યાં કદી તે નવથશે;
 પુરવના વેશે હશે, થવાનું હશે તે થશે. દીલ

